

Vem kan få en bostad?

En diskursanalys av Malmö stads handlingsplaner för
bostadsförsörjning

Abstract

Syftet med denna uppsats är att studera hur Malmö stad representerar problemet med bostadsbrist för unga vuxna i sina bostadsförsörjningsprogram samt hur problemrepresentationen har förändrats över tid. Hur problemet representeras påverkar vilka åtgärder som implementeras för att komma tillrätta med bostadsbristen i kommunen, vilket gör detta till ett intressant ämne att studera. Uppsatsens teoretiska utgångspunkt består av ett socialkonstruktivistiskt perspektiv samt Carol Lee Bacchis diskursanalytiska metod *What's the problem represented to be?* Det som framkommit i studien är att två representationer av problemet går att urskilja, där den ena är mer arbetsmarknadsrelaterad och den andra påvisar kommunernas begränsade förutsättningar att bygga bostäder för de ekonomiskt begränsade grupperna. De antaganden som utgör grunden till dessa representationer av problemet är en marknadsorienterad diskurs samt idén om den arbetande individen, och inom dessa diskurser förblir ett antal aspekter oproblematiserade. Uppsatsen avrundas med en sammanfattande slutdiskussion.

Nyckelord: diskursanalys, bostadsförsörjning, Carol Bacchi, WPR, bostadsbrist, kommunala handlingsplaner

Antal ord: 9018

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	1
1.2	Disposition	2
2	Bakgrund	3
2.1	Bostadspolitiska förändringar	3
2.2	Tre nivåer – kommun, region och staten.....	4
2.3	Kommunala handlingsplaner för bostadsförsörjning	5
2.4	Unga vuxnas förutsättningar på bostadsmarknaden.....	6
2.5	Tidigare forskning	6
3	Teori och metod	9
3.1	Centrala begrepp	9
3.1.1	Bostadsbehov och bostadsefterfrågan	9
3.1.2	Policy.....	9
3.2	Socialkonstruktivism.....	10
3.3	Diskurs	10
3.4	Carol Bacchis ”What’s the problem represented to be?” [WPR].....	11
4	Material	14
4.1	Urval och avgränsning	14
5	Kritiska reflektioner kring metod och material	16
6	Analys	17
6.1	Vad representeras som problem i Malmö stads handlingsplaner för bostadsförsörjning?	17
6.1.1	Nyproducerade bostäder är för dyra för grupper med begränsade ekonomiska resurser	18
6.1.2	Osäkra förhållanden på arbetsmarknaden bidrar till att unga vuxna inte kan efterfråga bostäder på bostadsmarknaden	19
6.2	Vilka antaganden och förutsättningar ligger till grund för hur problemet representeras i handlingsplanerna?	20

6.3	Vad är det som förblir oproblematiserat i Malmö stads handlingsplaner? Kan problemet representeras på ett annat sätt?.....	21
6.4	Vilka effekter får problemrepresentationerna?	24
6.5	Hur har problemrepresentationen förändrats över tid?	25
7	Avslutande diskussion	27
8	Referenser	29
8.1	Empiriskt material	32

1 Inledning

Planering och stadsbyggande är frågor om makt och demokrati. Men ändå, [...], är det arkitekter och sociologer som intresserat sig för ämnet i betydligt större utsträckning än statsvetare. (Bengtsson 2011, s. 447).

En av utgångspunkterna för föreliggande uppsats utgörs av det som framkommer i citatet ovan, det vill säga ett måttligt statsvetenskapligt intresse för studier av bostadsplanering.

Statistik som samlades in i Bostadsmarknadsenkäten 2018 och sammanställdes av Boverket, myndigheten för samhällsplanering, byggande och boende, redovisar att majoriteten av de svenska kommuner som har svarat på enkäten har brist på bostäder. Bostadsbristen drabbar i synnerhet debutanter på bostadsmarknaden, det vill säga unga vuxna och nyanlända, men även äldre invånare (Boverket 2018). För denna studie kommer bostadsbrist definieras som “[...] att det inte finns tillräckligt med bostäder för att tillgodose befolkningens behov.” (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 21).

Frågan som ställdes i början av denna studie var vad kommunerna själva vill göra och vad de anser att de kan göra inom bostadsförsörjning samt hur de betraktar och resonerar kring problemet med bostadsbrist. Kommunens ansvar för bostadsförsörjning framgår bland annat i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar där det fastställs att kommunen ska utarbeta riktlinjer för hur de ska möjliggöra för samtliga invånare att bo i goda bostäder (SFS 2000:1383). Riktlinjerna för kommunens bostadsförsörjning formuleras vanligtvis i handlingsplaner, vilka kan definieras som en konkretisering av kommunens bostadspolitiska mål och anger hur berörda myndigheter och förvaltningar ska arbeta för att nå dessa. Inom ramarna för denna uppsats studeras ett urval av Malmö stads handlingsplaner för bostadsförsörjning samt hur problemet *bostadsbrist för unga vuxna* representeras i dessa program.

1.1 Syfte och frågeställning

Studiens syfte är att studera hur problem inom bostadspolitik konstrueras i de kommunala handlingsplanerna för bostadsförsörjning, närmare bestämt Malmö stads två bostadsförsörjningsprogram för perioden 2014-2018 och 2018-2022 samt ett äldre program för perioden 2006-2009. Detta kommer att studeras med hjälp av Carol Lee Bacchis diskursanalytiska metod *What's the problem*

represented to be?, vilken används för att studera policy. Följande frågeställningar kommer att användas som utgångspunkt för uppsatsen:

Hur representeras problemet bostadsbrist för unga vuxna i Malmö stads handlingsplaner för bostadsförsörjning 2006-2009, 2014-2018 samt 2018-2022?

Hur har problemrepresentationen förändrats över tid?

1.2 Disposition

Uppsatsen fortsätter med att redovisa bakgrunden till dagens bostadspolitik samt tidigare statsvetenskaplig forskning om ämnet. Detta följs av ett avsnitt om teori och metod, där denna uppsats teoretiska ramverk och metodologiska utgångspunkt presenteras och diskuteras i förhållande till det valda ämnet. Därpå följer en analys av materialet, och uppsatsens avrundas sedan med en avslutande diskussion där resultaten sammanfattas.

2 Bakgrund

I detta kapitel kommer det att redogöras för hur arbetet med bostadsförsörjningen på nationell, regional och lokal nivå har sett ut historiskt och hur det ser ut idag, med syftet att bidra till ökad förståelse för de analytiska slutsatser och den diskussion som förs i analysen. Med utgångspunkt i kommunernas och statens förändrade roll och förutsättningar för att påverka bostadsbyggande, kommer det att ges en kortfattad överblick över den svenska bostadspolitikerna från 1960-talet och framåt. Därefter kommer det att redogöras för vilken roll kommuner, regioner och staten har i bostadsförsörjning idag samt arbetet med att framställa kommunala handlingsplaner. Kapitlet avrundas med att diskutera unga vuxnas förutsättningar på bostadsmarknaden och tidigare statsvetenskaplig forskning om ämnet bostadspolitik.

2.1 Bostadspolitiska förändringar

Bostadsbrist är ett samhällsproblem med stor utbredning i samhället. I Boverkets (2018) senast genomförda bostadsmarknadsenkät rapporterades bostadsunderskott i 243 av de 288 kommuner som besvarat enkäten. Vilken roll staten har i bostadsförsörjning har varierat och reducerats under de senaste decennierna, vilket även har haft påverkan på kommunernas bostadspolitiska förutsättningar.

Under 1960-talets bostadsbrist såg bostadspolitikens förhållanden annorlunda ut jämfört med idag. Med utgångspunkt i den Bostadssociala utredningen tillkom en bostadspolitisk plan 1947, vilken bland annat fastslog statens finansiella ansvar och kommunernas användning av sina bostadsföretag (Sahlin 2017, s. 169). Under de följande decennierna skedde ett skifte i bostadspolitikerna mot en mer marknadsorienterad diskurs, vilket blev särskilt tydligt i regeringen Reinfeldts omformulering av de centrala bostadspolitiska målen, där marknadsinfluerat ordval ersatte den tidigare formuleringen att “[b]ostaden är en social rättighet” (Sahlin 2017, s. 170). De stora förändringarna i bostadspolitikerna inträffade dock redan under tidigt 1990-tal och kan benämnas som en nedmontering av bostadspolitikerna, vilket bland annat innebar upphävandet av bostadsförsörjningslagen och nedläggningen av Bostadsdepartementet (Boverket 2007, s. 99, Sahlin 2017, s. 170-171). Att bostadsförsörjningslagen upphävdes medförde ett förändrat ansvar för kommunerna då det inte längre var lagstadgat att utarbeta program för bostadsförsörjning (Nordiska ministerrådets sekretariat 1993, s. 167).

År 2001 tillkom en ny bostadsförsörjningslag (Boverket 2016a), men trots detta ser förutsättningarna för bostadsförsörjningen annorlunda ut i den nutida kontexten jämfört med tidigare. Denna förändring synliggörs bland annat i revideringen av lagen om allmännyttiga bostadsbolag som trädde i kraft 2011 och innebär att styrningen av kommunala bostadsbolag ska ske enligt affärsmässiga principer (SFS 2010:879).

2.2 Tre nivåer – kommun, region och staten

Kommunernas bostadsförsörjning regleras av ett antal lagar, däribland lag (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsbolag, socialtjänstlagen (2001:453), plan- och bygglagen (2010:900) och lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Den sistnämnda lagen behandlar, som namnet indikerar, kommunernas ansvar att skapa förutsättningar för bostäder till alla invånare och att detta ska göras med hjälp av riktlinjer som kommunen enligt lagen är ålagda att utarbeta (SFS 2000:1383).

Lagen fastställer att handlingsplanen ska ha ett visst innehåll, bland annat ska de beakta de mål och program som antas på en nationell och regional nivå samt redovisa hur kommunen planerar att nå de lokala målen. Vid framställandet av handlingsplanen ska kommunen utöver detta även ta hänsyn till lokala faktorer, till exempel efterfrågan och olika gruppers behov (SFS 2000:1383).

Med nationella mål och program åsyftas bland annat det av regeringen framtagna program för att åtgärda bostadsbristen. Detta program innehåller 22 punkter som bland annat redogör för vilken roll kommunerna och länsstyrelserna har i bostadsförsörjningen och i byggnadsprocesserna (Näringsdepartementet - Finansdepartementet 2016). Under de senaste åren har det initierats ett antal statliga utredningar, till exempel *En gemensam bild av bostadsbyggnadsbehovet*, där det bland annat föreslås en revidering av lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (Utredningen om kommunal planering för bostäder 2017, s. 17).

På en regional nivå förhåller sig Malmö stads lokala bostadsförsörjningsprogram framförallt till utvecklingsprogrammen *Det öppna Skåne 2030 - Skånes regionala utvecklingsstrategi* och *MalmöLundregionen*. Det förstnämnda behandlar i korthet riktlinjerna för regional utveckling och vilka värden som ska karaktärisera denna utveckling och framtidens Skåne, till exempel öppenhet (Region Skåne 2014). *MalmöLundregionen* är ett kommunöverskridande samarbete mellan 11 kommuner i Malmö och Lunds närområde. Samarbetet bedrivs i syfte att främja en positiv utveckling i regionen samt att ange riktlinjer för hur detta ska göras (MalmöLundregionen 2016).

2.3 Kommunala handlingsplaner för bostadsförsörjning

Hur de kommunala programmen för bostadsförsörjning utformas skiljer sig åt, både i omfattning och vilken tidsperiod de avser, beroende på kommun. Boverket har sammanställt en handbok för att bistå kommunerna i arbetet med att framställa riktlinjer för bostadsförsörjningen. Grundläggande för en kommuns möjligheter att utforma en handlingsplan är att det finns tillräckligt med kunskap om kommunens förutsättningar. I arbetet med att fastställa riktlinjer behöver det till exempel tas hänsyn till vad kommunens invånare efterfrågar (Boverket 2016b) men också vilka utmaningar de står inför gällande bostadsförsörjningen (Boverket 2016c).

Kommunen behöver besluta kring hur arbetet ska struktureras för att uppnå de bostadspolitiska målen samt hur de verktyg kommunen har, det vill säga planmonopol, översikts- och detaljplanering, strategisk markpolitik, kommunala bostadsbolag, bostadsförmedling och hyresgarantier, ska främja detta arbete. Med hjälp av riktlinjerna kan kommunerna rikta åtgärder mot de grupper som är särskilt utsatta på bostadsmarknaden, vilket till exempel kan ske genom instruktioner till det kommunala bostadsbolaget (Boverket 2016c, Boverket 2016d).

Kommunerna bör ha en strategi om hur riktlinjerna konkret ska efterlevas i det dagliga arbetet, detta kan till exempel innebära att en förvaltning eller annan aktör som är involverad i bostadsförsörjningen tilldelas en viss uppgift (Boverket 2016e). När handlingsplanen har antagits av kommunfullmäktige fortsätter processen med kontinuerliga uppföljningar för att säkerställa riktlinjernas fortsatta relevans genom att utvärdera implementeringen av dem i kommunens verksamhet (Boverket 2016f). Ifall förutsättningarna för en kommun förändras behöver således även riktlinjerna göra det (Boverket 2016c).

Som ovan nämnt kan det finns skillnader i riktlinjernas utformning och hur de används i det dagliga arbetet beroende på kommun. I Malmö stad används handlingsplanerna för bostadsförsörjning på följande sätt:

Handlingsplanen är grundläggande för arbetet med bostadsförsörjning och vi följer upp den varje år i Lägesrapport för bostadsförsörjning [...]. De mål och insatser som tas upp i Handlingsplanen arbetas nu in i Malmö stads övergripande målstruktur och berörda nämnder och bolag ska nu arbeta in dem i sina respektive nämndsmål och åtaganden. (Intervju 2018-04-27).

2.4 Unga vuxnas förutsättningar på bostadsmarknaden

I den rapport som Hyresgästföreningen framställt och som publicerades 2017 framkommer att 8600 unga invånare i Malmö och Lund mot sin vilja bor kvar i föräldrahemmet (Börjeson - Runfeldt 2017a, s. 6). Detta visar på att unga vuxna i Skåne idag har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden, vilket även är fallet nationellt (Börjeson - Runfeldt 2017b, s. 5). Unga vuxnas situation på bostadsmarknaden anses försvåras av ett antal faktorer, däribland otrygga anställningsformer, begränsade ekonomiska resurser och bristande kunskap om hur bostadsmarknaden fungerar (Andersson - Pålsson - Nilsson - Röder - Ormes - Sellers - Tanimura - Åkerström - Olsson 2009, s. 8, 27).

Situationen för unga vuxna på bostadsmarknaden beskrivs återkommande i mediala sammanhang som *svår* och *akut* (Tuvhag 2013, Möller 2017). Konsekvenserna av den problematik som många unga vuxna upplever i sitt bostadssökande anses påverka såväl individen som samhället i stort. I till exempel Göteborg har bostadsbristen bland annat resulterat i ökad hemlöshet och skapandet av en så kallad gråzonsgrupp, vilken inkluderar människor som söker hjälp hos socialtjänsten och stadsmissionen på grund av svårigheter att få bostad (Ekwing 2014).

Svårigheterna för unga vuxna att få tillträde till bostadsmarknaden är studiens utomvetenskapliga relevans. Ett forskningsproblem kan uppstå ur någonting som forskaren ställer sig undrande inför eller har observerat i sin omvärld (Esaiasson - Gilljam - Oscarsson - Wängnerud 2012, s. 31). Det som vi ursprungligen undrade och som således la grunden till denna uppsats var varför det fortfarande är bostadsbrist för unga vuxna trots att det byggs nya bostäder. Denna studies utomvetenskapliga relevans kan definieras som ett bidrag till hur problemet representeras av en kommun där bostadsbrist bland unga vuxna är ett aktuellt problem.

2.5 Tidigare forskning

Vad som tidigt framkom i arbetet med denna uppsats var en del svårigheter med att hitta tidigare statsvetenskaplig forskning om ämnet bostadspolitik. Detta är något som Bo Bengtsson belyser i artikeln *Political science as the missing link in housing studies* (2009). I artikeln redovisas resultat från en kvantitativ studie av förekomsten av statsvetenskapliga artiklar i fem bostadstidskrifter, vilket visade sig vara liten andel av det totala antalet artiklar, och en diskussion kring de möjliga förklaringar och förutfattade meningar som har präglat statsvetenskapens roll i bostadspolitisk forskning (Bengtsson 2009, s. 12). Bengtsson presenterar fem hypoteser kring statsvetenskapens något undanskymda roll. Det konstateras

att samtliga förklaringar har brister och kan ifrågasättas, vissa mer än andra. En av hypoteserna behandlar statens tillbakadragna roll som aktör i bostadsfrågor som en möjlig förklaring, vilken avfärdas med argumentet att bostäder är ett fortsatt aktuellt ämne i samhällsdebatten och bland politiker (Bengtsson 2009, s. 15).

Bengtsson (2009, s. 16-17) diskuterar även det faktum att bostadsförsörjning är en del av både politik och marknad. Marknadens centrala roll inom bostadsförsörjningen skulle därför kunna leda till att ämnet blir statsvetenskapligt irrelevant. Bengtsson menar dock att detta inte är en godtagbar ursäkt för att som statsvetare inte studera ämnet. Denna kontradiktion mellan den offentliga sfären och marknad framkommer även i handlingsplanerna för Malmö stad, vilket kommer att utvecklas i analysen. Bengtssons bidrag till forskningen är intressant för denna undersökning eftersom den påvisar vad statsvetenskap som akademisk disciplin kan bidra med. Detta torde öka denna studies inomvetenskapliga relevans, det vill säga att studien kan bidra med ny kunskap till ett relativt outforskat område inom statsvetenskapen (Esaiasson et al. 2012, s. 31).

Det har bedrivits en del forskning om de kommunala bostadsbolagen samt hur de förhåller sig till samhällets demokratiska grundbultar. Ett exempel på en studie av detta slag är studien *Att bolagisera kommunal verksamhet - Implikationer för granskning, ansvarsutkrävande och demokrati?* (2015) genomförd och författad av Gissur Ó Erlingsson, Mattias Fogelgren, Fredrik Olsson, Anna Thomasson och Richard Öhrvall. Författarna diskuterar bolagisering som en konsekvens av ökad marknadisering inom den offentliga sektorn och spänningen mellan demokrativärden och marknadens mekanismer som denna förändring kan tänkas ge upphov till (Erlingsson et al. 2015, s. 556-557).

Huruvida revideringen av lagen om allmännyttiga kommunala bostadsbolag och marknadens förutsättningar har påverkat de kommunala bostadsbolagens möjligheter att tillgodose bostadsbehovet samt vilka andra konsekvenser denna lagändring har resulterat i har studerats av bland andra Martin Grander. I en av Granders (2017, s. 346) studier framkommer att andelen så kallade *social contracts*, det vill säga bostadskontrakt som reserveras för de mest utsatta grupperna som inte har möjlighet att få en lägenhet på egen hand, har ökat. Dessa kontrakt kan anses uppfylla kraven på att bolagen ska vara samhällsnyttiga och då dessa inte innebär ett ekonomiskt risktagande för bolaget strider de inte heller mot lagen.

Således kan det konstateras att det tycks finnas ett visst intresse för vissa områden inom bostadspolitisk forskning och kommunal bostadsförsörjning, och då i synnerhet de kommunala bolagens demokratiska förutsättningar samt deras samhällsnyttiga roll i förhållande till affärsmässig styrning. Baserat på den litteratursökning som har genomförts har vi dock inte funnit några studier som använder Carol Bacchis diskursanalytiska metod för att studera policy inom bostadspolitik, i alla fall inte av en statsvetenskaplig forskare. Denna typ av studie har genomförts inom andra policyområden och akademiska discipliner, ett exempel på detta är sociologen Frida Petersons studie *Local representations of homelessness in Copenhagen, Glasgow and Gothenburg: A cross-city policy analysis* (2017). Marknaden kan anses ha intagit en framträdande ställning inom bostadspolitiken, men detta utesluter inte ett statsvetenskapligt intresse för ämnet

då den offentliga sektorn, i synnerhet på lokal nivå, utövar inflytande på bostadsförsörjningen, dock är det svårt att kartlägga till vilken grad (Lind 2015, s. 74).

3 Teori och metod

Detta kapitel inleds med att presentera uppsatsens centrala begrepp samt att redogöra för dess teoretiska ramverk och metodologiska utgångspunkter, vilket utgörs av socialkonstruktivism och Carol Bacchis diskursanalytiska metod *What's the problem represented to be?*, härnäst förkortat *WPR*.

3.1 Centrala begrepp

3.1.1 Bostadsbehov och bostadsefterfrågan

Behov av och efterfrågan på bostäder är två centrala begrepp i bostadspolitik, således förefaller det vara relevant att förtydliga skillnaden mellan dem.

Efterfrågan på bostäder och behovet av bostäder är olika saker, men skillnaden dem emellan är inte alltid tydlig. Det kan finnas ett behov av bostäder utan att det finns en efterfrågan på dem. Bostadsbehov definieras som hur många som är i behov av en bostad medan efterfrågan bestäms av hur många som är villiga och har möjlighet att betala den hyra som anges för en bostad (Stadsbyggnadskontoret 2014, s. 12, 14).

3.1.2 Policy

Begreppet *policy* kan definieras som innehållet i förd politik (Bäck – Erlingsson – Larsson 2017, s. 250) och är ofta förknippat med ett handlingsprogram (Bacchi 2009, s. ix). Syftet med en policy är att formulera vad man vill uppnå och vilka åtgärder och metoder som är nödvändiga för att nå de uppsatta målen (Bäck et al. 2017, s. 250).

3.2 Socialkonstruktivism

Carol Bacchis WPR-metod tar avstamp i följande intellektuella traditioner: socialkonstruktivism, poststrukturalism, feministisk teori och governmentality studies (Bacchi 2009, s. 264). Socialkonstruktivismen utgör en del av den teoretiska utgångspunkten för denna uppsats, och dess grunder kommer redogöras för närmare i föreliggande avsnitt.

Winther Jørgensen och Phillips (2000, s. 11-12) summerar socialkonstruktivism, med utgångspunkt i Vivien Burrs bok *An Introduction to social constructionism* (1995), i fyra steg, vilka är som följer: det kritiska förhållningssättet till kunskap, världsbilder som föränderliga och kontextberoende, det sociala samspelets inverkan på hur vi förstår världen samt vilka handlingar som anses vara accepterade och inte.

Socialkonstruktivism kan beskrivas som en motpol till 1800- och 1900-talets traditionella perspektiv, till exempel rationalismen och positivismen. Utöver detta utgör den, som tidigare nämnt, även ett kritiskt förhållningssätt till det som studeras, och används för att ifrågasätta det som tas för givet (Barlebo Wenneberg 2001, s. 10, 13).

Med en socialkonstruktivistisk ansats öppnas möjligheten för ett ifrågasättande av exempelvis kategoriseringar som förblir oproblematiserade. Centrala begrepp betraktas som sociala konstruktioner och den betydelse de tillskrivs kan variera över exempelvis tid (Bacchi 2009, s. 264). Att policies riktar sig till en viss grupp, till exempel unga, är vanligt förekommande och något som bör reflekteras över (Bacchi 2009, s. 58). I handlingsplanerna för bostadsförsörjning diskuteras gruppen unga vuxna och deras förutsättningar på bostadsmarknaden. I linje med denna uppsats socialkonstruktivistiska grund strävar vi efter att problematisera de antaganden som ligger till grund för denna kategorisering.

3.3 Diskurs

Då diskurs inte kan betraktas som en renodlad teori eller metod utan snarare som en förening av dessa (Winther Jørgensen - Phillips 2000, s. 10) kommer det i detta och i efterföljande avsnitt att diskuteras både teoretiska och metodologiska utgångspunkter. Carol Bacchis diskursanalytiska angreppssätt utgår till viss del från Michael Foucaults poststrukturalistiska perspektiv och användning av begreppet *diskurs*. Vad som särskiljer Bacchis angreppssätt från andra inriktningar inom diskursanalys är antagandet om att diskurser innefattar kunskap som har producerats i ett socialt sammanhang, och att dessa inverkar på vad som är möjligt att säga om ett ämne och inte, snarare än att enbart fokusera på den språkliga aspekten (Bacchi 2009, s. 35).

För Foucault är de subjektpositioner som skapas inom policies, eller *practical texts* som han benämner dem, av särskilt intresse (Bacchi 2010, s. 6). Bacchi (ibid s. 6) exemplifierar hur dessa subjektpositioner kan påverka en specifik grupp och hur individer inom denna grupp betraktar sig själva, men betonar samtidigt att dessa positioner även kan bli ifrågasatta och avfärdade. Inom ramarna för den kommande analysen eftersträvar vi, som ovan nämnt, att problematisera kategorin unga vuxna samt att urskilja och diskutera vilka subjektpositioner som denna kategorisering kan ge upphov till.

3.4 Carol Bacchis ”What’s the problem represented to be?” [WPR]

För att studera hur problemet med bostadsbrist för unga konstrueras i Malmö stads bostadsförsörjningsprogram kommer Carol Bacchis metod WPR att användas. Bacchi menar att “[...] specific proposals (or ways of talking about a ‘problem’) impose a particular interpretation upon the issue.” (Bacchi 2010, s. 2). Metoden innebär ett problematiserande av att beslutsfattare och andra aktörer som är involverade i policyprocessen enbart reagerar på ett problem, snarare är de delaktiga i att konstruera det på ett visst sätt. Således utgör denna metod ett annat förhållningssätt till policy än de traditionella metoderna för policyanalys (Bacchi 2009, s. xv, 33). Konstruktionen av ett problem har effekter på dels hur problemet diskuteras men även på hur de grupper som förekommer i en viss problemrepresentation uppfattas både av sig själva och av andra (Bacchi 2009, s. 1), vilket har diskuterats översiktligt i föregående avsnitt och kommer att utvecklas här.

Bacchis metod utgörs av ett antal frågor, vilka är som följer:

Q1: What’s the ‘problem’ (e.g. of ‘problem gamblers’, ‘drug use/abuse’, domestic violence, global warming, health inequalities, terrorism etc.) represented to be in a specific policy?

Q2: What presuppositions or assumptions underlie this representation of the ‘problem’?

Q3: How has this representation of the ‘problem’ come about?

Q4: What is left unproblematic in this problem representation? Where are the silences? Can the ‘problem’ be thought about differently?

Q5: What effects are produced by this representation of the problem?

Q6: How/where is this representation of the ‘problem’ produced, disseminated and defended? How could it be questioned, disrupted and replaced?

(Bacchi 2009, s. xii)

Vi har valt att applicera fråga ett, två, fyra och fem på vårt material. Denna avgränsning och uteslutande av fråga tre och sex har gjorts på grunder av

uppsatsens omfattning samt frågornas relevans för denna undersökning. Den tredje frågan har ett historiskt fokus, vilket kan ge upphov till en omfattande analys som inte hade fått plats inom ramarna för denna uppsats. Vi är, vilket framgår av vår andra frågeställning, främst intresserade av om problemrepresentationen har förändrats och i så fall hur, snarare än varför. Den sjätte frågan valdes bort med hänsyn till avgränsningen till Malmö stads handlingsplaner, och att denna fråga kan tänkas förutsätta ett mer omfattande material, med inkludering av till exempel inlägg i media. Hädanefter kommer det att redogöras för samtliga av Bacchis frågor, men något mer kortfattat för fråga tre och fråga sex eftersom dessa har utelämnats i studien.

Syftet med den första frågan (Q1) är att tydliggöra hur ett problem representeras, vilket med fördel kan göras genom att identifiera föreslagna åtgärder. Det blir således viktigt att göra en distinktion mellan vad problemet är och hur det representeras, eftersom detta är två olika saker (Bacchi 2009, s. xiii, 3). Detta kan vara en utmanande uppgift för forskaren då ett policyprogram kan innehålla flertalet problemformuleringar som inte nödvändigtvis är kompatibla med varandra. För att reda ut vilken av dessa representationer som är den mest framträdande i ett givet sammanhang kan man till exempel ta reda på hur finansieringen för åtgärderna ser ut inom den policy man studerar (Bacchi 2009, s. 4).

Syftet med den andra frågan (Q2) är att uppmärksamma det förgivettagna i studerad problemrepresentation och vilka antaganden som ligger till grund för denna (Bacchi 2009, s. 5-7). Det kan vara behjälpligt att identifiera dikotomier, key concepts och kategorier för att urskilja dessa antaganden (Bacchi 2009, s. 7-10).

En dikotomi är ett motsatspar, inom vilken det finns en hierarkisk ordning där den ena parten är underordnad den andra. Exempel på dikotomier är manlig/kvinnlig och nationell/internationell (Bacchi 2009, s. 7). Key concepts, vilket kan översättas till begrepp eller teman, är frekvent förekommande i policies och det kan råda delade meningar kring hur de ska definieras, förutsatt att de inte har en stark historisk eller kulturell förankring. Debatter kring begrepp har vanligtvis en politisk utgångspunkt (Bacchi 2009, s. 8). Den tredje metoden som kan användas för att kartlägga grundläggande antaganden för en problemrepresentation är kategorier. Det kan till exempel handla om ålderskategorier eller olika kategoriseringar av sexualitet. Utgångspunkten är att problematisera kategoriseringarna i ett policydokument, då dessa inverkar på såväl den berörda gruppens självbild som hur politiken eller policyn för de påverkade grupperna utformas (Bacchi 2009, s. 9).

(Q3) tar sin utgångspunkt i hur tidigare händelser inverkar på hur ett problem representeras. Frågans syfte är således att identifiera processen som har föregått en viss problemrepresentation, men även att studera vilka aktörer i samhället som bidrar till att en viss problemrepresentation består (Bacchi 2009, s. 10-11).

I (Q4) studeras problemrepresentationen ur ett kritiskt perspektiv. Utgångspunkten är att själva problemrepresentationen begränsar vilket innehåll en policy får och därför hamnar fokus på vad som inte problematiseras (Bacchi 2009, s. 12-13). Denna fråga bygger delvis på föregående fråga där tidigare händelser

och problemrepresentationer som inte bestämt uppmärksammas, vilket kan vara till hjälp för att identifiera vad som förblir outtalat och på vilka grunder i det program som studeras (Bacchi 2009, s. 14). Denna fråga har även som syfte att försöka ge svar på hur problemet hade kunnat representeras på ett annorlunda sätt (Bacchi 2009, s. 14).

I den femte frågan (Q5) studeras hur effekterna av en problemrepresentation tar sig olika uttryck samt hur den på olika sätt kan ha en negativ påverkan på vissa grupper i samhället. Dessa effekter kan vara antingen diskursiva, subjektifierande eller så kallade *lived effects*, vilket i denna uppsats kommer att översättas till upplevda effekter. Dessa effekter överlappar till viss del varandra (Bacchi 2009, s. 15-18). Med diskursiva effekter avses hur en problemrepresentation begränsar vad som kan sägas och tänkas (Bacchi 2009, s. 15). De subjektifierande effekterna innefattar både hur en policy konstruerar subjektpositioner som i sin tur inverkar på hur den berörda individen uppfattar sig själv och andra samt vem som anses bära ansvaret för att ett visst problem existerar (Bacchi 2009, s. 16-17). Upplevda effekter åsyftar den direkta påverkan som en viss problemrepresentation har på människors liv (Bacchi 2009, s. 17).

Den sista frågan (Q6) fokuserar på hur en viss representation av ett problem intar en tongivande ställning och hur dessa representationer kan ifrågasättas. Medierna har till exempel en betydelsefull roll i att förstärka en diskurs betydelse (Bacchi 2009, s. 19).

4 Material

I detta kapitel presenteras och diskuteras de handlingsprogram för bostadsförsörjning från Malmö stad som utgör det empiriska materialet för studien, vilka är:

- Utbyggnadsplan för Malmö 2006–2009
- Handlingsplan för bostadsförsörjning 2014–2018
- Handlingsplan för bostadsförsörjning - Malmö stads riktlinjer för bostadsförsörjningen 2018–2022

4.1 Urval och avgränsning

För att genomföra analysen av hur problemet med bostadsbrist representeras har vi valt att göra en fallstudie av Malmö stads handlingsprogram för bostadsförsörjning, vilka anses uppfylla samtliga kriterier för den definition av policy som återfinns i avsnittet 3.1 Centrala begrepp och därför är lämpliga för policyanalys.

Unga vuxna är en av de utsatta grupperna på bostadsmarknaden och utgör dessutom en stor del av Malmös befolkning (Malmö stad 2017), vilket är anledningen till att vi valde att fokusera på denna grupp. Att fokusera studien på en grupp framstår som lämpligt med tanke på att problemrepresentationen kan skilja sig åt mellan olika grupper beroende på deras förutsättningar på bostadsmarknaden.

Vi har valt att göra en tidsmässig avgränsning, vilket innebär att vårt material omfattar en begränsad tidsperiod. Under denna period har förutsättningarna för bostadspolitik förändrats och bostadsbristen i Malmö har tilltagit (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 19-21). Syftet med att inkludera en handlingsplan från 2006 är att studera huruvida representationen av problemet med bostadsbrist har förändrats över tid.

Bacchi (2009, s. 20) menar att det kan vara nödvändigt att inte begränsa sig till ett enskilt handlingsprogram i sin studie utan att även studera andra texter som behandlar diskursen, till exempel nyhetsartiklar, i syfte att få en bättre uppfattning om problemrepresentationen. Vi har dock, efter att ha tagit del av den mediala debatten, dragit slutsatsen att den till stor del är fragmenterad. Därmed är det, givet denna uppsats omfattning, svårt att ge en rättvis och representativ bild av denna debatt.

Handlingsplanerna för Malmö stads bostadsförsörjning är framtagna i en process där flera olika aktörer är involverade i olika stadier av processen. I arbetet

har tre förvaltningar, Stadsbyggnadskontoret, Fastighetskontoret och Stadskontoret, Malmö stads kommunala bostadsbolag (MKB) samt bostadsförmedlingen Boplats Syd deltagit. MKB var inte delaktig i arbetet med handlingsplanen för 2006–2009 och Boplats Syd har endast deltagit i utformningen av handlingsplanen för 2018–2022 (Stadsbyggnadskontoret 2006, Stadsbyggnadskontoret 2014, Stadsbyggnadskontoret 2018). Stadsbyggnadskontoret i Malmö stad ansvarar även för att utvärdera samt följa upp arbetet med bostadsförsörjning och de bostadspolitiska målen i årliga lägesrapporter. I dessa redovisas bland annat rådande förhållanden på bostadsmarknaden i kommunen (Stadsbyggnadskontoret 2017, s. 4). Malmö stads senaste handlingsplan för bostadsförsörjning antogs i Kommunfullmäktige den 26 april 2018 (Fjellman 2018).

5 Kritiska reflektioner kring metod och material

Att kvalitativt analysera en text innebär att det förekommer ett visst mått av tolkning av forskaren, och således blir det relevant att diskutera dennes förförståelse och vilken eventuell påverkan den kan ha på studien. Enligt filosofen Hans-Georg Gadamer inverkar olika faktorer på hur forskaren tolkar en text, till exempel tidigare erfarenheter, och det blir således väsentligt att demonstrera en medvetenhet om vad detta innebär för studien. Att framlägga argument för vad en forskare utläser från en text är en viktig del av att genomföra en kvalitativ textanalys (Bergström - Boréus 2012, s. 31-32, 43).

Bacchi (2009, s. 20, 54) betonar vikten av att reflektera kring sitt materialurval samt på vilka grunder detta urval görs då det är en del av tolkningsprocessen. Inom ramarna för denna uppsats inverkar textförfattarnas erfarenhet och upplevelser på ett flertal olika sätt, vilket till exempel synliggörs vid val av ämne. Då vi själva är unga och berörs av bostadsbristen kan detta inverka på hur materialet läses och tolkas. Malmö stad är en plats som båda har en relation till då vi är bosatta i Skåne vilket har bidragit till att denna kommun är av särskilt intresse för oss och vilket omedvetet kan ha inverkat på vårt val av analysobjekt. En fördel i detta sammanhang är att uppsatsen är författad av två studenter, och att de diskussioner som föregått dess färdiga utformning, där olika perspektiv har framkommit, troligtvis bidrar till en mer nyanserad slutprodukt. I den föreliggande analysen kommer vi att sträva efter genomsynlighet i resonemangen genom att motivera varför de slutsatser som framförs har dragits samt att underbygga dessa med citat. Detta torde även leda till en förstärkning av studiens interna validitet (Esaiasson et al. 2012, s. 89).

6 Analys

I detta kapitel kommer materialet att analyseras med utvalda delar av Carol Bacchis WPR-metod. Handlingsplanerna analyseras inte var för sig men det tydliggörs i texten vilken handlingsplan det refereras till. Nedan följer en förteckning över den förkortade versionen av det fullständiga namnet som används när de olika handlingsplanerna omnämns i analysen:

- Utbyggnadsplan för Malmö 2006–2009 = Utbyggnadsplan för 2006–2009
- Handlingsplan för bostadsförsörjning 2014–2018 = Handlingsplan för 2014–2018
- Handlingsplan för bostadsförsörjning - Malmö stads riktlinjer för bostadsförsörjningen 2018–2022 = Handlingsplan för 2018–2022

Den andra frågeställningen kommer att besvaras i slutet av analysen med det som framkommit av Bacchis frågor som underlag. Denna frågeställning är dock inte en del av Bacchis diskursanalytiska metod.

6.1 Vad representeras som problem i Malmö stads handlingsplaner för bostadsförsörjning?

Inledningsvis ska hur problemet representeras inom en specifik policy klagöras och, som tidigare nämnt, kan ett problem representeras på fler än ett sätt (Bacchi 2009, s. 2, 4). I Malmö stads handlingsplaner för bostadsförsörjning har det identifierats två frekvent förekommande problemrepresentationer, vilka kommer att diskuteras i detta avsnitt. För att identifiera problemrepresentationerna har vi arbetat baklänges, det vill säga att vi har utgått från de lösningar som föreslås i syfte att utifrån dessa urskilja representationen av ett problem (Bacchi 2009, s. 3).

I Handlingsplan för 2014–2018, konstateras att “[e]n allt tuffare bostadsmarknad har bidragit till att fler står utanför bostadsmarknaden av det enkla skälet att det inte finns bostäder som de har möjlighet att efterfråga.” (Stadsbyggnadskontoret 2014, s. 17).

Detta mynnar ut i två olika problemrepresentationer som förekommer i samtliga handlingsplaner. Den ena formuleras som att *nyproducerade bostäder är för dyra för personer med begränsade ekonomiska resurser* och den andra att *osäkra förhållanden på arbetsmarknaden bidrar till att unga vuxna inte kan efterfråga bostäder på bostadsmarknaden*.

Då dessa problemrepresentationer delvis överlappar varandra har vi gjort avvägningen att hädanefter diskutera båda två i förhållande till Bacchis frågor och att inte försöka urskilja vilken av dessa som är mest framträdande och således enbart fokusera på den, vilket hade varit lämpligt att göra om problemet hade representerats på två olika sätt som motsäger varandra (Bacchi 2009, s. 4).

I detta inledande avsnitt kommer problemrepresentationerna att diskuteras var för sig men i resterande del av analysen, det vill säga i fråga två, fyra och fem, kommer det att föras en gemensam diskussion kring dem.

6.1.1 Nyproducerade bostäder är för dyra för grupper med begränsade ekonomiska resurser

Att bygga bostäder är en åtgärd som på sikt anses kunna bidra till minskad bostadsbrist (Stadsbyggnadskontoret 2014, s. 21), men att bygga bostäder är dyrt och bostadsbyggandet styrs av marknadsvillkor. Således tenderar även hyrorna för nyproducerade lägenheter att inte motsvara betalningsförmågan hos resurssvaga grupper (Stadsbyggnadskontoret 2006, s. 26, Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 31). Vad som framträder ur materialet är därmed att problemet representeras som att de lägenheter som byggs inte går att anpassa kostnadsmässigt till hushåll med begränsade ekonomiska resurser.

Denna problemrepresentation förekommer på flertalet ställen i samtliga handlingsplaner, till exempel anges det i Handlingsplan för 2018–2022 att “[d]et är inte möjligt med dagens system att bygga nya bostäder som har så låga boendekostnader att bostäderna når de allra svagaste grupperna på bostadsmarknaden.” (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 21).

Med *dagens system* åsyftas i detta fall att bostadsbyggande sker enligt marknadsmässiga förutsättningar och att det råder bristande konkurrens i byggbranschen (Stadsbyggnadskontoret 2014, s. 31). En av de lösningar som föreslås i Handlingsplan för 2018–2022 är att genom nyproduktion av bostäder skapa rörlighet på bostadsmarknaden och på så sätt frigöra bostäder i det nuvarande bostadsbeståndet, vilka är mer tillgängliga för hushåll med begränsade ekonomiska resurser (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 27).

I Utbyggnadsplan för 2006–2009 hade flyttkedjor, det vill säga att ett hushåll flyttar från en bostad vilket gör den tillgänglig för ett annat hushåll att flytta in i, en hög prioritet. Detta framkommer bland annat i att det formulerades som en del av de dåvarande bostadspolitiska målen samt att det under de föregående två åren genomfördes flyttkedjestudier för att studera vilken effekt flyttkedjor hade genererat (Stadsbyggnadskontoret 2006, s. 19-20). Att främja flyttkedjor och att använda det befintliga bostadsbeståndet mer effektivt framstår i samtliga handlingsplaner som en metod för att komma runt det faktum att bostadsbyggande är dyrt.

Det som framkommer är att problemet representeras som begränsade möjligheter för Malmö stad att tillgodose behovet av bostäder hos de resurssvaga grupperna i kommunen. Att åtgärda denna begränsning anses vara en uppgift som

snarare faller under statens ansvar än kommunens, vilket synliggörs i följande kommentar:

Idag finns inga incitament att bygga bostäder med låga boendekostnader. [...] Kommunerna i Sverige har dock inte möjlighet att varken subventionera hushållen eller bostadsbyggandet vilket till stor del gör det till en statlig fråga att lösa. (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 9).

Detta kan tolkas som att Malmö stad efterfrågar större statlig inblandning i bostadsförsörjningen.

Vad som representeras som problemet är således att marknadens premisser, brist på konkurrens inom bostadssektorn och avsaknad av statligt stöd gör det svårt för Malmö stad att anpassa bostadsbyggandet till kommunens resurssvaga grupper.

6.1.2 Osäkra förhållanden på arbetsmarknaden bidrar till att unga vuxna inte kan efterfråga bostäder på bostadsmarknaden

Unga vuxna har idag en utsatt position på bostadsmarknaden och en anledning till det är avsaknad av arbete eller osäkra anställningsförhållanden. I Malmö stad befinner sig idag en stor andel unga i arbetslöshet, även om sysselsättningsgraden har gått upp under det senaste decenniet (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 8). Idag är det vanligt för unga att ha jobb med osäkra anställningsformer och att sakna fast inkomst. Ett stort antal fastighetsägare är dock fortfarande ovilliga att utfärda hyreskontrakt till personer med annan inkomstkälla än lön från fast anställning. För de som redan har en inkomst är den i en del fall för låg för att de ska kunna efterfråga de bostäder som finns tillgängliga (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 25).

Bacchi (2009, s. 4) menar att ett ämne kan överlappa flera olika policyområden. I det studerade materialet representeras problemet som en arbetsmarknadsfråga, vilket bidrar till att det till viss del hamnar under ett annat policyområde.

Denna problemrepresentation figurerar även i Utbyggnadsplan för 2006–2009, där det fastslås att:

Ungdomars problem är oftast inte enbart ett bostadsproblem dvs om det finns tillgång på lediga lägenheter eller inte, utan hänger ihop med deras möjligheter till godtagbar försörjning som kan kvalificera dem för att teckna hyreskontrakt. (Stadsbyggnadskontoret 2006, s. 25-26).

Vidare konstateras det att ungdomarnas livssituation och förutsättningar försvårar möjligheten att komma tillrätta med problemet enbart med hjälp av bostadsmarknadsrelaterade åtgärder (Stadsbyggnadskontoret 2006, s. 26).

Således kan slutsatsen dras att problemet även representeras som att unga vuxnas situation på arbetsmarknaden påverkar deras möjligheter till tillträde på bostadsmarknaden samt att det finns begränsningar i vad som accepteras som en godtagbar inkomst.

6.2 Vilka antaganden och förutsättningar ligger till grund för hur problemet representeras i handlingsplanerna?

Den andra frågan tar sin utgångspunkt i de kulturella värderingar som finns i ett samhälle och handlar mer precist om att “[...] uncover the (assumed) thought that lies behind specific problem representations.” (Bacchi 2009, s. 5). För att vidare analysera materialet utgår vi från Bacchis analytiska verktyg för att åskådliggöra de antaganden och förutsättningar som ligger till grund för problemrepresentationerna (Bacchi 2009, s. 7), och kommer att använda dikotomier, det vill säga motsatspar, samt kategorier för att identifiera den grund som dessa bygger på. Man kan argumentera för att de problemrepresentationer som har identifierats i studerat material har sin grund i antaganden om den arbetande individen samt marknadens dominanta ställning inom bostadspolitik.

Antagandet om den arbetande individen kan härledas till dikotomin arbetande/arbetslös. Vikten av ett arbete betonas på flertalet ställen i handlingsplanerna, bland annat framkommer det i Handlingsplan för 2014–2018 att “[h]ar man inget arbete och ingen inkomst är det svårt att efterfråga en egen bostad.” (Stadsbyggnadskontoret 2014, s. 16).

Att individen arbetar är således nödvändigt för att få tillträde till bostadsmarknaden. Att denna inkomst är stabil ökar individens möjligheter att få en bostad (Stadsbyggnadskontoret 2014, s. 14). Avsaknad av stabil inkomst innebär i förlängningen att man riskerar att exkluderas från bostadsmarknaden. Således framställs den arbetande individen som, för att låna Bacchis (2009, s. 7) ord, överordnad i sammanhanget. Det bör dock noteras att det förs en diskussion kring att fler fastighetsägare ska godta andra inkomster, till exempel försörjningsstöd, något som det kommunala bostadsbolaget MKB redan gör (Stadsbyggnadskontoret 2014, s. 24). Då detta inte är en realitet bland majoriteten av Malmös fastighetsägare blir det dock centralt att individen är i arbete, och att det är ett arbete som uppfyller fastighetsägarnas krav på fast inkomst och tillsvidareanställning (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 25). Att ha ett arbete och att kunna arbeta är något som kan sägas tas för givet, och med en socialkonstruktivistisk ansats (Barlebo Wenneberg 2001, s. 10) är det av betydelse att problematisera detta antagande. En fråga som blir relevant att ställa i sammanhanget är vad som händer om man till exempel inte kan jobba till följd av långvarig sjukdom och är utförsäkrad.

En motsättning som har identifierats i handlingsplanerna, i synnerhet i Handlingsplan för 2014–2018 och Handlingsplan för 2018–2022, är det faktum att “[b]ostadsförsörjning är ett kommunalt ansvar samtidigt som bostadsbyggandet sker på marknadsmässiga villkor.” (Stadsbyggnadskontoret 2014, s. 12). Det kan argumenteras för att detta indikerar att kommunen är begränsade i vad de kan åstadkomma. Omvandlingen till en mer marknadsorienterad diskurs har pågått sedan tidigt 1990-tal (Sahlin 2017, s. 170) och underbygger representationen av problemet att nybyggda bostäder är för dyra och att det är svårt att anpassa bostadsbyggande till de ekonomiskt begränsade grupperna, eftersom marknaden dikterar villkoren och således styr vad det kostar att bygga. 2017 fanns färdiga och påbörjade detaljplaner för 16 000 nya bostäder i Malmö stad, men det uppges i Handlingsplan för 2018–2022 (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 19) att realiseringen av dessa beror på marknadsmässiga faktorer och bedömningar av läget på bostadsmarknaden. Detta kan tolkas som att kommunen upplever en viss maktlöshet inför marknaden och dess förutsättningar.

En ytterligare metod för att identifiera de antaganden som en viss problemrepresentation bygger på är att urskilja vilka kategoriseringar som görs inom en policy.

Vid framställningen av handlingsplanerna har man delat in befolkningen i ett antal kategorier, i handlingsplanerna omnämns äldre, unga vuxna, hemlösa samt nyanlända som olika grupper med särskilda behov. Kategoriseringar görs i syfte att organisera människor och beteenden. Dessa kategoriseringar kan i sin tur påverka hur problemet representeras och uppfattas (Bacchi 2009 s. 9). I handlingsplanerna finns ett stort fokus på unga vuxna och deras förutsättningar. Återkommande nämns att unga inte har råd att efterfråga de bostäder som byggs, delvis på grund av hög arbetslöshet inom gruppen (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 25). Detta kan härledas till antagandet om den arbetande individen och arbete som en förutsättning för att få en bostad. Effekter av handlingsplanernas kategorisering av unga vuxna kommer att utvecklas vidare under fråga fem, som bland annat behandlar subjektifierande effekter.

Vidare är det intressant att resonera kring vilka som inte syns i en viss kategorisering samt vilka förutsättningar och egenskaper som tillskrivs och anses definiera en viss grupp. Detta kommer att vidareutvecklas i nästa fråga, som handlar om vad som förblir oproblematiserat i en viss problemrepresentation.

6.3 Vad är det som förblir oproblematiserat i Malmö stads handlingsplaner? Kan problemet representeras på ett annat sätt?

Bacchis (2009, s. 12) fjärde fråga syftar till att belysa vad som utelämnas och inte problematiseras i en problemrepresentation samt om problemet hade kunnat representeras på ett annat sätt. Nedan följer en diskussion kring det som vi anser

inte problematiseras i tillräckligt hög utsträckning i handlingsplanerna, men detta utesluter inte att det även finns andra aspekter som inte diskuteras.

Vad som framkommer när problemet representeras som osäkra förhållanden på arbetsmarknaden är att unga personer på grund av situationen på arbetsmarknaden har svårare att få tillgång till bostadsmarknaden. Det som däremot inte diskuteras i handlingsplanerna är vad som anses vara en rimlig hyra, något som nämns frekvent men inte definieras (se till exempel Stadsbyggnadskontoret 2006, s. 19). Att bygga bostäder i Sverige är dyrt (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 31) och marknadens villkor kan bidra till att hyrorna stiger, och således också kraven på vilken inkomst som den bostadssökande behöver kunna uppge. Frågan blir när det inte längre anses vara en rimlig hyra. Definitionen av en rimlig hyra kan skilja sig åt beroende på kontext och vem som definierar begreppet.

Generellt för båda problemrepresentationerna är att de berör unga vuxnas förutsättningar. Det som förblir oproblematiserat i handlingsplanerna är unga vuxna med särskilda behov. I Handlingsplan för 2018–2022 konstateras följande:

Unga är inte en homogen grupp med lika bostadsbehov. Det som är generellt för unga som grupp är att de jämfört med befolkningen i stort har haft mindre tid att etablera sig på bostads- och arbetsmarknaden. Många har inte hunnit samla tid i bostadsköer, spara ihop ett eget kapital eller skaffa sig ett stort kontaktnät. Unga som grupp har också lägre inkomster. Arbetslösheten bland unga är betydligt större än i befolkningen i stort. (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 24-25).

Frågan som följer är vilka förutsättningar som det är möjligt att ta hänsyn till. Att ta hänsyn till allas olika behov är i praktiken svårt, men vilken hänsyn tas till exempel till unga vuxna med andra fysiska förutsättningar, till exempel fysiska handikapp? Detta återför diskussion till vilka antaganden som underbygger kategoriseringen av unga. Därmed blir frågan vilka egenskaper eller förutsättningar som man tillskriver eller låter definiera en viss grupp och vilken effekt detta kan tänkas få. Särskilda behov hos äldre, till exempel svårigheter att gå i trappor och således behov av hiss, kan även finnas hos unga vuxna som har andra fysiska förutsättningar. När unga som grupp diskuteras i handlingsplanerna är det dock främst deras inkomst och arbetslöshet som diskuteras, vilket exemplifierats ovan.

De unga vuxna som har särskilda behov kan tänkas påverkas av den målkonflikt som uppstår när man vill sänka kostnaderna för byggandet av bostäder. Vikten av att bygga för de resurssvaga grupperna framhävs i bland annat Handlingsplan för 2014–2018 (Stadsbyggnadskontoret 2014, s. 23), men vad som inte diskuteras i någon större utsträckning är konsekvenserna av att bygga billigt, och då i synnerhet konsekvenserna för individen. Det uppges finnas en målkonflikt mellan att bygga billiga bostäder och att ta hänsyn till miljö och boendestandard (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 32). Det som inte problematiseras i handlingsplanerna blir vad som har företräde i byggprocessen och vilka aspekter som ska prioriteras när en bostad byggs. Man kan resonera kring huruvida det till exempel är av större vikt att bygga billigt än att exempelvis

bygga miljövänligt. Det blir utöver detta viktigt att fundera kring vem bygger man för och vilka antaganden om olika grupper i samhället som utgör grunden till de byggrelaterade val man gör, till exempel att unga som grupp har vissa behov och äldre har andra.

En annan aspekt som förblir oproblematiserad i handlingsplanerna är flyttkedjornas potential. I Utbyggnadsplan för 2006–2009 fastställs det att “[g]enom nyproduktion garanteras flyttkedjor och lägenheter frigörs i det befintliga bostadsbeståndet.” (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 16).

Huruvida flyttkedjor, och frigörande av bostäder i det befintliga bostadsbeståndet, ska kunna tillgodose unga vuxnas behov diskuteras dock inte i ovan nämnda handlingsplan. Det finns ingen garanti för att unga vuxna genom flyttkedjor får tillgång till en bostad som motsvarar deras behov, och därmed förefaller det vara en osäker åtgärd. Ett kritiskt perspektiv på flyttkedjorna förekommer inte i någon av handlingsplanerna som har studerats.

Vad som till viss del förblir oproblematiserat i den andra problemrepresentationen, där det antyds att möjligheten att efterfråga en bostad är en fråga om sysselsättning och arbete, är situationen för unga vuxna som grupp på arbetsmarknaden. Således kan det konstateras att arbetsmarknaden och bostadsmarknaden är tätt sammankopplade och påverkar varandra. Detta framkommer även i handlingsplanerna där det anges att arbete är en förutsättning för bostad, men även tvärtom, det vill säga att bostad i många fall är en förutsättning för att kunna arbeta på en viss ort (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 8, 15).

Unga vuxna har i många fall inte tillgång till de lediga jobben på grund av att de inte har den efterfrågade kompetensen, erfarenheten eller utbildningen som behövs för att vara kvalificerade för att söka dessa jobb (Hansen – Lannemyr 2017, s. 13, 17). Detta medför att unga vuxna blir begränsade i sitt arbetssökande, vilket kan leda till långvarig arbetslöshet eller att de får försörja sig på extrajobb utan fast inkomst. Detta riskerar att exkludera dem från bostadsmarknaden om inkomstkällan inte godtas som försörjning av fastighetsägaren. Således kan det vara nödvändigt att fokusera mer på att stärka ungas förutsättningar och situation på arbetsmarknaden. Det kan dock argumenteras för att detta är en fråga som är helt och hållet arbetsmarknadsrelaterad och det förefaller därför rimligt att anta att denna fråga diskuteras av kommunen, men snarare i deras arbetsmarknadsrelaterade program, vilka inte har studerats inom ramarna för denna uppsats.

I syfte att studera hur problemet hade kunnat representeras annorlunda kan man göra en utblick i omvärlden och se hur problemet representeras i andra länder och andra kulturella kontexter (Bacchi 2009, s. 14). Inom bostadspolitik blir det av intresse att undersöka hur den universalism som karaktäriserar svensk bostadspolitik inverkar på hur problemet representeras samt vilka lösningar som föreslås.

Vad som särskiljer Sveriges public housing, det vill säga allmännyttan, från länder som tillämpar social housing är att det i Sverige inte appliceras ett selektivt system, med andra ord ska de lägenheter som tillhandahålls av allmännyttan vara tillgängliga för alla grupper i samhället (Grander 2017, s. 338). Denna universella

diskurs återfinns även i Malmös bostadspolitiska mål för kommande mandatperiod där det anges att “Malmö stad ska använda MKB som drivkraft för högt bostadsbyggande i samtliga delar av Malmö och för att erbjuda goda bostadsmiljöer som *alla* [vår kursivering] kan efterfråga.” (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 7).

Det ska dock förtydligas att detta inte innebär att Malmö stad är omedvetna om unga vuxnas situation på bostadsmarknaden, då de vill “[...] skapa fler möjligheter till boende med låga kostnader för hushållen [...]” (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 3)

Det kan argumenteras för att den svenska universella diskursen resulterar i att exempelvis social housing inte diskuteras som ett alternativ för att komma tillrätta med bostadsbristen. Det rådande systemet utesluter dock inte att en enskild kommun kan föra upp frågan på dagordningen, utöva påtryckningar mot staten genom exempelvis Kommunförbundet Skåne och förorda detta som en alternativ lösning. Man kan argumentera för att social housing som alternativ för att komma tillrätta med bostadsbristen i kommunen hade gynnat grupperna med ekonomiska begränsningar, till exempel unga vuxna, då de inte hade behövt konkurrera om dessa lägenheter med alla bostadssökande utan enbart med dem som har samma förutsättningar som dem själva. Detta utesluter dock inte konkurrens om bostäderna inom gruppen.

6.4 Vilka effekter får problemrepresentationerna?

En problemrepresentation kan generera diskursiva effekter, subjektifierande effekter och upplevda effekter (Bacchi 2009, s. 15). I detta avsnitt kommer det att redogöras för vår tolkning av vilka effekter som de identifierade problemrepresentationerna får, med fokus på upplevda effekter och subjektifierande effekter.

Med upplevda effekter åsyftas vilka effekter en viss problemrepresentation får på en individs liv (Bacchi 2009, s. 17). Man kan argumentera för att båda problemrepresentationerna bidrar till att skapa en *osäker tillvaro för unga*. Denna osäkra tillvaro kan ta sig olika uttryck, till exempel kan den resultera i att unga får söka sig till andrahandsmarknaden, där det kan anses råda betydligt mer osäkra förhållanden (Stadsbyggnadskontoret 2014, s. 16). Det sätt som problemet representeras på kan även tänkas bidra till en känsla av *otillräcklighet* hos de unga, på grund av de inkomstkraV som ställs av fastighetsägare, vilket i längden skulle kunna leda till försämrad psykisk hälsa.

Den kategorisering av unga vuxna som identifierades i fråga två resulterar i, som tidigare nämnt, vissa effekter för individerna inom kategorin.

Malmö stad anger att de arbetar för “[...] att stärka hushåll med dåliga förutsättningar på bostadsmarknaden.” (Stadsbyggnadskontoret 2014, s. 5) samt att en grundläggande åtgärd för en fungerande bostadsmarknad är att skapa fler arbetstillfällen (Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 15). Hur de gör detta framgår dock inte i de studerade handlingsplanerna, men diskuteras troligtvis mer utförligt

i exempelvis arbetsmarknadsrelaterade handlingsprogram. Baserat på vad som framkommit i materialet kan man dock argumentera för att även de unga vuxna bär ansvar för att hitta ett jobb med tillräcklig inkomst, vilket överensstämmer med Bacchis (2009, s. 17) teori om att den grupp som en policy riktar sig mot även hålls ansvariga för det problem som behandlas i policyn.

De subjektspositioner som skapas i handlingsplanerna kan bidra till hur individer inom en viss grupp uppfattar sig själva (Bacchi 2009, s. 16). Det kan argumenteras för att den subjektsposition av unga vuxna som konstrueras i handlingsplanerna inverkar på huruvida unga anser att de har "rätt" till inträde på bostadsmarknaden. Till följd av detta försvåras deras möjlighet att argumentera för att de också ska ha tillgång till bostadsmarknaden.

6.5 Hur har problemrepresentationen förändrats över tid?

Baserat på vad som framkommit med hjälp av Bacchis frågor kan det konstateras att en viss förändring, om än inte särskilt markant, har skett i hur Malmö stad representerar problemet. Denna fråga ska, som tidigare nämnt, inte förväxlas med Bacchis frågor och metod utan kan betraktas som en relativt fristående frågeställning.

Den marknadsmässiga diskursen och dess påverkan på bostadsmarknaden blir allt mer central i Handlingsplan för 2014–2018 och Handlingsplan för 2018–2022, medan den till stora delar saknas i Utbyggnadsplan för 2006–2009. Detta kan tänkas bero på de förändrade förutsättningarna för kommunens verktyg i bostadsförsörjning som inträffade vid revideringen av lagen om allmännyttiga bostadsbolag där det fastslås att de kommunala bostadsbolagen ska styras enligt affärsmässiga principer (SFS 2010:879).

En ursprunglig hypotes till denna uppsats var att den tilltagande bostadsbristen har inverkat på hur problemet representeras av Malmö stad. När Utbyggnadsplan för 2006–2009 skrevs ansågs bostadsmarknaden i Malmö vara mer balanserad än vad den är idag, och det grundläggande problemet representerades som unga vuxnas ekonomiska förutsättningar till följd av osäkra arbetsmarknadsförhållanden (Stadsbyggnadskontoret 2006, s. 25-26). Idag kvarstår representationen av problemet som såväl en arbetsmarknadsrelaterad fråga som att det är dyrt att bygga nya bostäder. Man kan argumentera för att det läggs något större tonvikt vid den sistnämnda representationen i de senaste handlingsplanerna, vilket, som ovan nämnt, kan vara en konsekvens av en mer marknadsorienterad bostadspolitik. Vad som kan konstateras är att inga större skillnader har uppkommit i hur problemet representeras till följd av tilltagande bostadsbrist.

Det befintliga bostadsbeståndet och en mer effektiv användning av det framhävs som en lösning i samtliga handlingsplaner, då dessa bostäder kan vara mer tillgängliga för unga vuxna med ekonomiska begränsningar

(Stadsbyggnadskontoret 2018, s. 8, Stadsbyggnadskontoret 2014, s. 22).
Flyttkedjornas roll är något mer nedtonad i de två senaste handlingsplanerna.

Sammanfattningsvis kan slutsatsen dras att båda problemrepresentationerna återkommer i alla handlingsplaner även om sättet man talar om dem och hur stor betydelse de anses ha har ändrats något de senaste åren.

7 Avslutande diskussion

Syftet med denna uppsats har varit att studera hur problemet med bostadsbrist för unga vuxna representeras i Malmö stads handlingsplaner för bostadsförsörjning. Med utgångspunkt i det som har framkommit i analysen kommer vi nu att återgå till våra ursprungliga frågeställningar och sammanfatta våra resultat.

I analysen har vi identifierat två problemrepresentationer utifrån vilka vi arbetat resterande delar av analysen. Den första problemrepresentationen om att *nyproducerade bostäder är för dyra för grupper med begränsade ekonomiska resurser* ger uttryck för vilka förutsättningar som kommunen har för att tillgodose bostadsbehovet hos de resurssvaga grupperna. Den andra problemrepresentationen att *osäkra förhållanden på arbetsmarknaden bidrar till att unga vuxna inte kan efterfråga bostäder på bostadsmarknaden* kan tolkas som att problemet till stor del ses som en arbetsmarknadsrelaterad fråga där ansvaret delvis läggs på individen, men även på kommunen vars roll blir att skapa arbetstillfällen. Båda problemrepresentationerna förekommer, men i olika utsträckning, i samtliga handlingsplaner som har studerats.

Under analysens gång har det framkommit att den marknadsorienterade diskursen inverkar på hur kommunerna diskuterar problemet med bostadsbrist för unga vuxna samt vad de själva anser att de har för roll. På grund av de marknadsmässiga principerna som bostadsmarknaden grundas på placeras ett stort ansvar på unga och vikten av egenförsörjning för att överhuvudtaget kunna efterfråga en bostad betonas, vilket grundas i antagandet om den arbetande individen.

Det kan vara svårt att uttala sig kring hur problemet hade kunnat representeras på ett annorlunda sätt, men vad som är intressant att fundera över är hur den svenska bostadspolitiska universalismen kan bidra till att social housing-lösningar utesluts. Vad som förblir oproblematiserat i handlingsplanerna är vad som definieras som en rimlig hyra, särskilda behov inom gruppen unga vuxna och hur dessa behov kan komma att påverkas av målkonflikter mellan att bygga billigt och att upprätthålla en viss standard, flyttkedjornas potential samt unga vuxnas situation på arbetsmarknaden. Det kan argumenteras för att det sistnämnda inte är en fråga som ska behandlas i bostadsförsörjningsprogrammen och att detta kan ha legat till grund för att detta inte utvecklats i handlingsplanerna.

Den kategorisering av unga vuxna som identifierades och problematiserades med hjälp av Bacchis andra och fjärde fråga resulterar i olika subjektifierande effekter som ger de unga ansvar för sin situation och påverkar huruvida de anser sig ha "rätt" till bostadsmarknaden. De upplevda effekter som har identifierats är en osäker tillvaro och otillräcklighetskänslor.

Vad som vidare kan konstateras är att det har skett en viss förändring i hur problemet med bostadsbrist för unga representeras i Malmö stads handlingsplaner,

vilket främst kommer till uttryck i att marknaden i allt större utsträckning dikterar villkoren och hur detta påverkar vad som är möjligt för kommunen att göra. Orsakerna till detta har endast diskuterats i begränsad omfattning i denna uppsats, men hade kunnat utvecklas vidare genom att applicera Bacchis tredje fråga, om historiska orsaker till en problemrepresentation, i en framtida studie.

Då bostadspolitik, som tidigare nämnt, är ett relativt outforskat ämne av statsvetare finns mycket kvar att studera. I syfte att generera en mer representativ bild av hur problemet med bostadsbrist representeras i kommunala dokument hade man kunnat genomföra en undersökning med ett större urval bestående av exempelvis ett par små, medelstora samt stora kommuner. Utöver det hade det varit intressant att studera om den politiska sammansättningen i kommunen inverkar på hur problemet representeras eller att genomföra en ny fallstudie men med handlingsplaner som omfattar en längre tidsperiod, vilket säkerligen skulle resultera i intressanta och distinkta skillnader med tanke på hur bostadspolitikens förutsättningar har förändrats de senaste åren.

8 Referenser

- Andersson, Karin - Elisabeth Pålsson - Rolf L. Nilsson - Christian Röder - Per-Ola Ormes - Ingrid Sellers - Philip Tanimura - Marie Åkerström-Olsson (2009). *Boendesociala frågor - Resultatet av en workshop 31 mars 2009*. Malmö: Malmö stad.
- Bacchi, Carol Lee (2009). *Analysing Policy: What's the problem represented to be?* Frenchs Forest: Pearson Australia.
- Bacchi, Carol Lee (2010). *Foucault, Policy and Rule: Challenging the Problem-Solving Paradigm*. Aalborg: Institut for Historie, Internationale Studier og Samfundsforhold, Aalborg Universitet. FREIA's tekstserie, No. 74, DOI: 10.5278/freia.33190049.
- Barlebo Wenneberg, Søren (2001). *Socialkonstruktivism - positioner, problem och perspektiv*. Malmö: Liber.
- Bengtsson, Bo (2015). "Allmännyttan och bostadspolitiken igår, i dag och i morgon - institutionella förutsättningar i förändring" i Salonen, Tapio (red.). *Nyttan med allmännyttan*. Stockholm: Liber, s. 25-47.
- Bengtsson, Bo (2011). Recension av Monica Andersson. "Politisk och stadsbyggande: Modernismen och byggnadslagstiftningen." *Statsvetenskaplig tidskrift*, Vol 112(4), s. 447-454. DOI ej angivet.
- Bengtsson, Bo (2009). Political Science as the Missing Link in Housing Studies, *Housing, Theory and Society*, Vol 26(1), s. 10-25, DOI: 10.1080/14036090802704106.
- Bergström, Göran - Kristina Boréus (2012). "Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys" i Bergström, Göran - Kristina Boréus (red.). 3 uppl. *Textens mening och makt - metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur, s. 13-48.
- Björklund, Hanna. Samordnare bostadsförsörjning Stadsbyggnadskontoret Malmö stad, mejlintervju den 27 april 2018.
- Boverket (2018). *Bostadsmarknadsenkäten 2018*. <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsplanering/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten-i-korthet/> [2018-05-15]
- Boverket (2007). *Bostadspolitiken - Svensk politik för boende, planering och byggande under 130 år*. Stockholm: Boverket. <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2007/bostadspolitiken.pdf>
- Boverket 2016a. *Historik*. <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/om-handboken/historik/> [2018-05-06]

- Boverket 2016b. *Underlag och analyser*
<https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/att-ta-fram-riktlinjer/processen/underlag-och-analyser/> [2018-04-17]
- Boverket 2016c. *Riktlinjer för bostadsförsörjningen*
<https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/att-ta-fram-riktlinjer/processen/riktlinjer-for-bostadsforsorjningen/> [2018-04-17]
- Boverket 2016d. *Kommunens verktyg* <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/att-ta-fram-riktlinjer/kommunens-verktyg/> [2018-04-17]
- Boverket 2016e. *Genomförandestrategi*
<https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/att-ta-fram-riktlinjer/processen/genomforandestrategi/> [2018-04-17]
- Boverket 2016f. *Uppföljning* <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/att-ta-fram-riktlinjer/processen/uppfoljning/> [2018-04-17]
- Bäck, Henry – Gissur Ó Erlingsson – Torbjörn Larsson, 2017. *Den Svenska Politiken*. Malmö: Liber.
- Börjesson, Love - Stefan Runfeldt 2017a. *Unga vuxnas boende - Hur påverkar situationen på bostadsmarknaden unga vuxnas möjligheter att skapa sin egen framtid?* Stockholm: Hyresgästföreningen.
https://www.hyresgastforeningen.se/contentassets/82ebeae16d554694a31a4397a6c86043/unga-vuxna-2017/malmo_lund-2017-unga-vuxnas-boende.pdf
 [2018-04-26]
- Börjesson, Love - Stefan Runfeldt 2017b. *Unga vuxnas boende - Hur påverkar situationen på bostadsmarknaden unga vuxnas möjlighet att skapa sin egen framtid?* Stockholm: Hyresgästföreningen.
<https://www.hyresgastforeningen.se/contentassets/82ebeae16d554694a31a4397a6c86043/unga-vuxna-2017/unga-vuxnas-boende-2017.pdf> [2018-04-26]
- Ekwing, Anders (2014). Akut bostadsbrist skapar nya grupper av hemlösa. *SVT Nyheter*. 14 oktober, uppdaterad 11 november.
<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/den-nya-hemlosheten>
- Erlingsson, Gissur Ó - Mattias Fogelgren - Fredrik Olsson - Anna Thomasson - Richard Öhrvall (2015). *Att bolagisera kommunal verksamhet. Implikationer för granskning, ansvarsutkrävande och demokrati?* Statsvetenskaplig tidskrift Vol 117(4), s. 555-585. DOI ej angivet.
- Esaiasson, Peter - Mikael Gilljam - Henrik Oscarsson - Lena Wängnerud (2012). *Metodpraktikan - Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4 uppl. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Fjellman, Elin (2018). M och L i het debatt om krav på jobb för att få hyra lägenhet hos MKB. *Sydsvenskan*. 26 april. <https://www.sydsvenskan.se/2018-04-26/moderaterna-mjukar-upp-sitt-krav-pa-jobb-for-att-fa-hyra>
- Grander, Martin (2017). New public housing: a selective model disguised as universal? Implications of the market adaption of Swedish public housing, *International Journal of Housing Policy*, Vol 17(3), s. 335-352. DOI: 10.1080/19491247.2016.1265266.
- Hansen, Anna – Josef Lannemyr (2017) *Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2017 SKÅNE LÄN – Prognos för arbetsmarknaden 2018*. Stockholm: Arbetsförmedlingen.

- <https://www.arbetsformedlingen.se/download/18.b31d6c2161041de72321915/1516628670228/sk%C3%A5ne-1%C3%A4n-arbetsmarknadsutsikter-h%C3%B6sten-2017.pdf> [2018-05-08]
- Lind, Hans. "Allmännyttans roll som bostadsbyggare" i Salonen, Tapio (red.). *Nyttan med allmännyttan*. Stockholm: Liber, s. 48-77.
- MalmöLundregionen (2016). *Om MalmöLundregionen*. <http://www.malmolundregionen.se/om-oss/> [2018-04-26]
- Malmö stad (2017). *Åldersstruktur*. <https://malmo.se/Kommun--politik/Fakta-och-statistik/Befolkning/Aldersstruktur.html> [2018-04-18]
- Möller, Anna (2017). Bostadsministern om bostadsbristen: "Nybygge är ingen quick fix". *SVT Nyheter*. 7 juni. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/bostadsministern-om-bostadsbristen-det-tar-tid-att-bygga>
- Nordiska ministerrådets sekretariat (1993). *Det 39:e Nordiska bostadsadministrativa mötet*. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.
- Näringsdepartementet - Finansdepartementet. *Sammanfattning av regeringens förslag om 22 steg för fler bostäder*. Stockholm: Näringsdepartementet - Finansdepartementet. <http://www.regeringen.se/4952fc/contentassets/ca669f15d419474aadccd4a942a92cb7/sammanfogad-22-steg.pdf> [2018-04-26].
- Peterson, Frida (2017). Local Representations of Homelessness in Copenhagen, Glasgow and Gothenburg: A Cross-City Policy Analysis, *European Journal of Homelessness*, Vol 11(1), s. 153-183. DOI ej angivet.
- Region Skåne (2014). *Det öppna Skåne 2030 - Skånes regionala utvecklingsstrategi*. Skåne: Region Skåne. https://www.mah.se/upload/Samverkan/Det_öppna_Skåne_LowRes_sve.pdf [2018-04-26]
- Sahlin, Ingrid (2017). "Bostadsmarknad, bostadspolitik och hemlöshet" i Swärd, Hans (red.). *Den kantstötta välfärden*. Lund: Studentlitteratur, s. 157-192.
- SFS 2010:879. Lag om allmännyttiga kommunala bostadsbolag. Stockholm: Näringsdepartementet.
- SFS 2000:1383. Lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Stockholm: Näringsdepartementet.
- SFS 2001:453. Socialtjänstlag Stockholm: Socialdepartementet.
- SFS 2010:900. Plan- och bygglag. Stockholm: Näringsdepartementet.
- Stadsbyggnadskontoret (2017). *Lägesrapport Mars 2017 – Årlig uppföljning och analys av bostadsförsörjningen*. Malmö: Stadsbyggnadskontoret. <https://malmo.se/download/18.a13b8a215b9c0c8d41e1900/1493968793588/Lägesrapport+bostadsförsörjning+mars+2017.pdf> [2018-04-26]
- Tuvhag, Emmylou (2013). Bostadsbristen tvingar unga att bo kvar hemma. *SVD Näringsliv*. 14 maj. <https://www.svd.se/bostadsbristen-tvingar-unga-att-bo-kvar-hemma>
- Utredningen om kommunal planering för bostäder (2017). *En gemensam bild av bostadsbyggnadsbehovet* (SOU 2017:73). Stockholm: Näringsdepartementet.
- Winther Jørgensen, Marianne - Louise Phillips (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

8.1 Empiriskt material

Stadsbyggnadskontoret (2018). *Handlingsplan för bostadsförsörjning - Malmö stads riktlinjer för bostadsförsörjningen 2018–2022*. Malmö: Stadsbyggnadskontoret.

<https://malmo.se/download/18.685fbbb5160dbb463c2bca2a/1516374105677/Handlingsplan+för+bostadsförsörjning+Malmö+20180105+-+beslutad+i+stadsbyggnadsnämnden+20180118+för+vidare+behandling+i+Kommunfullmäktige.pdf>

Stadsbyggnadskontoret (2014). *Handlingsplan för bostadsförsörjning*. Malmö: Stadsbyggnadskontoret.

<https://malmo.se/download/18.693435e1616fea8abda3e5/1518076685972/Handlingsplan+bostadsförsörjning+2014+-+antagen+KS.pdf>

Stadsbyggnadskontoret (2006). *Utbyggnadsplan för Malmö 2006 - 2009*. Malmö: Stadsbyggnadskontoret.

<https://malmo.se/download/18.77b107c212e1f5a356a800077598/1491305567846/Utbyggnadsplan+f%C3%B6r+Malm%C3%B6+2006-2009.pdf>